

Arbitražni sporazum Referendumska prevara

Tine Hribar

Sem proti arbitražnemu sporazumu. Zato bi rad opozoril na past, ki nas čaka v obliki referenduma, na katerem naj bi ali potrdili ali zavrnilo parlamentarno ratifikacijo vladnega sporazuma o določitvi meje med Slovenijo in Hrvaško. Past je v tem, da je ljudska potrditev arbitražnega sporazuma vnaprej zagotovljena. Zakaj?

Ker arbitražni sporazum zagovarjata tako levica kot pomemben del desnice. Navdušenje leve nad sporazumom je očitno in tako rekoč soglasno. Podpora desnice je manj vidna, toda dovolj glasna in zato tudi slišna. Tako je kardinal Franc Rode 16. aprila 2010 na *Radiu Ognjišče* izjavil, da ima Sveti sedež sporazum za nekaj »pozitivnega«, obenem pa dodal, da je »verjetno dober«: »ker nobena od obeh strani ni z njim zadovoljna«. Ta dodatek je dvomljive vrednosti. Kajti Hrvati so s sporazumom nedvomno zadovoljni, sicer ga ne bi tako hitro sprejeli in potrdili. In do kdaj so vsaj navzven kazali nezadovoljstvo? Do tedaj, ko sta jim, kakor kaže kar nekaj znamenj, tako Amerika kot Vatikan zagotovila, da Slovenci nikakor ne bomo dobili teritorialnega stika z odprtim morjem.

Že spomladi leta 2009 je predsednik hrvaške komisije za določitev meje, akademik Davorin Rudolf, na vprašanje, kaj naj bi Hrvati naredili, če bodo Slovenci še naprej vztrajali pri blokadi vstopa v Evropsko unijo, odgovoril, da bo tedaj na pomoč treba poklicati Washington. Nato je nekdanji ameriški predsednik Bill Clinton na predavanju v Unionu posebej poudaril, naj se Slovenci s svojimi 40 kilometri obale s teritorialnim stikom do odprtega morja obrišemo pod nosom; naša ekonomska in politična »elita« je, namesto da bi glasno protestirala, ploskala. In namesto da bi mi pre-

dložili na Švedskem razlago, da namreč stik pomeni *teritorialni* stik, so takšno, a nasprotno izjavo predložili Hrvati; ter se sklicevali, ne da bi ta to demantirala, na podporo Amerike. Nedavno tega je bil hrvaški zunanji minister na obisku pri Hillary Clinton, ameriški zunanji ministrici, in se ji je spet javno zahvalil za oporo in podporo v »sporu« s Slovenci. Torej ni dvoma, na kateri strani so ZDA. Vprašanje je le, kaj so jim Hrvati dali za takšno držo.

Slovenski predsednik vlade pa si ob ratifikaciji za Slovence nevarnega arbitražnega sporazuma ni mogel kaj, da se ne bi javno – v parlamentu pred TV – zahvalil Američanom »za pomoč« tudi on. Le za kakšno pomoč? Ima pritiske za pomoč? Prav mogoče, saj je tudi svoj strah, ki ga je prevzel lani poleti zaradi domnevnega vakuum, v katerem se je znašel, razglasil za pogum. Kakšen pogum neki? Pogum za to, da se je upal priznati svojo kapitulacijo, prek nje pa tudi kapitulacijo nas vseh? To, da je dan slovenskega mednarodnega poraza nato na Švedskem razglasil za fantastičen dan, je bila le pika na i njegovega poraznega početja.

Za enako sprevačanje dejstev in pojmov gre tudi pri Pahorjevem nenehnem zaklinjanju, da stik ne more pomeniti nič drugega kot teritorialni stik. Zakaj tedaj tega ne moremo prebrati tudi v tekstu arbitražnega sporazuma? Če bi stik (*»junction«*) res pomenil obojestransko ugotovljeni teritorialni stik, potem arbitražnega sporazuma kot sporazuma o arbitraži sploh ne bilo treba. Sporazum kot sporazum o arbitraži je (bil) potreben, ker je v bistvu sporazum o nespo- razumih; ker je dejansko le *formalni* sporazum o poti do rzsodbe, ne pa sporazum z *vsebinskim* določilom, z določilom, ki naj bi opredeljevalo naš stik z odprtim morjem kot teritorialni stik.

Sama sodba pa glede na ameriško in vati- kansko podporo Hrvaški za nas ne bo ugodna. In zakaj vati kanski vrh Rimskokatoliške cerkve bolj podpira Hrvaško kot

Slovenijo? Bržkone je več razlogov, najbolj pomemben pa je zagotovo ta, da ima »Sveti sedež« Hrvate za boljše katolike od Slovencev. V že navedenem intervjuju je prefekt (*»vati kanski minister«*) Rode o slovenski politiki dejal, »da ga ne navdušuje in bolj ko ne dolgočasi«; sledil je njegov običajni dodatek, da smo Slovenci, ker nimamo verouka v šolah (v nasprotju z našimi teologi, ki na vitez zahtevajo le šolski pouk o veri, je kardinal nedvoumen), »na ravni Albanije«. Če imamo pred očmi veliki vati kanski cilj, ponovno vzpostavitev trdno povezane skupine katoliških narodov Srednje Evrope, nazadnje pa skupne srednjeevropske katoliške Države, lahko hitro razumemo, zakaj ima Sveti sedež raje pravoverno katoliško Hrvaško kot pa na pol protestantsko Slovenijo. Žal se s takim pogledom strinja tudi katoliška cerkvena hierarhija na Slovenskem; ne smemo namreč spregledati, da na njenem vrhu kljub svoji preselitvi v Vatikan prej ali slej ostaja kardinal Rode.

V vzratnem ogledalu zdajšnjih izjav kardinala Rodeta se namreč v novi luči pokaže tudi reakcija RKC na Slovenskem na to, kako so arbitražni sporazum prvotno (dokler niso dobili ustreznih pojasnil) ostro zavrnilo člani hrvaške Komisije za pravičnost in mir. Dr. Anton Stres, tedanji predsednik slovenske Komisije za pravičnost in mir in sedanji ljubljanski nadškof, je takoj posredoval, podprl slovensko uradno politiko glede sporazuma, od Hrvatov pa zahteval, naj tudi oni privolijo vanj. Kmalu nato so se razločno oglasili tudi iz Vatikana; »potem pa vse tiho je bilo«. Pred seboj pa imamo »sporazum«, kakršnega pač imamo. Da bomo priča cerkveni podpori arbitražnemu sporazumu tudi na referendumu, zato ni dvoma (bilo bi povsem v nasprotju z močno in znano tradicijo, da se v odnosu do centralne krajevne cerkvene hierarhije ne smejo obnašati avtonomno); vprašanje je le, ali bo šlo za manj ali bolj glasno podporo.

Ali vodja slovenske parlamentarne opozicije, domnevno pa tudi celotne slovenske desnice tega ne vidi? Težko bi mu bilo pripisati takšno kratkovidnost. Je pa seveda zaradi vsega navedenega v hudi stiski.

O tem priča njegov shizofreni nastop na tiskovni konferenci na dan parlamentarne ratifikacije arbitražnega sporazuma. Potem ko sta zapravila štiri leta (2004–2008) svoje vladavine, potem ko niti zadnje leto te vladavine, ko je Slovenija predsedovala EU, Janša in Rupel nista izkoristila svojega položaja in svoje vloge za ustrezno uveljavitev slovenskih interesov v odnosu do nasilno agresivnih Hrvatov, Janša zdaj napada edino pozitivno in efektivno potezo, ki smo jo doslej potegnili: z blokado pravnih dokumentov hrvaške politike izvršenih dejstev. Janša razlaga, kako da se je »aktualna slovenska vlada zaplezala s postavljenno blokado Hrvaški pri odpiranju in zapiranju poglavij o vstopu Hrvaške v Evropsko unijo«, kako da so se »razmere zaostri- le zaradi nespretno odigrane karte z blokado«, obenem pa zavrača, vsaj navidezno, arbitražni sporazum, ki je za zdaj odpravil tako očitane zaostrene razmere kot stanje, zaradi katerega naj bi Slovenija »izgubljala mednarodni ugled«. Toda ali ga je res?

Narobe. Prav zaradi blokade, zaradi neustrašenosti, ki smo jo pokazali Slovenci, ko smo »zastavili svojega človeka«, kot bi dejala Edvard Kocbek in Boris Pahor, nas je Evropa sploh šele zares zagledala in nas prvič po osamosvojitvi začela jemati – resno. Žal se je Pahor, ko se je gibal med strahom in pogumom (ta po Kafki ne pomeni nepopustljive neustrašenosti, temveč le drugo plat strahu), kaj kmalu ustrašil in se na vsej črti umaknil.

Pred tremi leti sem poln upanja zapisal, da je pred nami nov začetek, omogočen s hitrim tempom slovenske samovzpostavitve in z že doseženo stopnjo evroslovenstva: »Čeprav se bo faktično to zgodilo šele prihodnje leto, na načelno samoutemeljitveni ravni že zdaj prevzemamo vodenje

